

درس هشتم

پژوهش‌های روز

« کشور امروز درگیر جنگ اقتصادی، امنیتی و بالاتر از همه جنگ فرهنگی است، این را اگر کسی نداند خواب خواهد ماند. منتها حالا بعضی‌ها نمی‌خواهند این را بفهمند، چون اگر چنانچه باور کنند، تکلیف به گردنشان می‌گذارد. بعضی‌ها هم کشش آن را ندارند. اما واقعیت قضیه این است، کسی که اهل مبارزه است، بیدار است.»

مقام معظم رهبری ۹۴/۲/۲۴

قبل از آغاز درس، حتماً فیلم آموزشی مربوط به درس را ببینید.

پدافند غیر عامل

اقدامات غیر مسلحانه که موجب افزایش بازدارندگی*، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت های ضروری و ارتقای پایداری ملی در برابر تهدیدها می شود.

یک رؤیا

..... نیمه شب سرد پاییزی است. خواب می بینم دشمن به بسیاری از شهرها و روستاها حمله هوایی و میکروبی کرده است. عدم آمادگی مردم و غافلگیری مردم بحران هایی ایجاد کرده و مشکلات زیادی را به بار آورده است. آب رسانی، روشنایی، وسایل کمک های اولیه و دارو از جمله این کمبودها و مشکلات است. اعضای خانواده ام به شدت آسیب دیده یا مفقود شده اند. در اوج نگرانی و سردرگمی از خواب پریدم و عرق سرد بر پیشانی ام نشست. صدها بار خدای یکتا را شکر کردم و خوشحال شدم که خواب دیده ام و

نکته: اگر فرد مذکور خواب ندیده بود و در عالم بیداری چنین وقایعی اتفاق می افتاد، چه باید می کرد؟

برخی از مأموریت های پدافند غیر عامل

- ۱- کاهش آسیب پذیری و افزایش ایمنی زیرساخت های ملی و مراکز حیاتی
- ۲- اداره امور مردم و تداوم خدمات در شرایط جنگ و تهدید دشمن
- ۳- حفظ و پایدارسازی زیرساخت های کشور
- ۴- برآورد تهدیدات و آسیب پذیری زیر ساخت های کشور

*بازدارندگی: اقداماتی که برای پیشگیری از نفوذ و تجاوز دشمن صورت می گیرد.

فعالیت (۱)

- وظایف و مأموریت‌های سازمان پدافند غیرعامل را در کلاس به بحث بگذارید.
- دربارهٔ زیرساخت‌های کشور با سایر دانش‌آموزان در کلاس گفت‌وگو کنید.

بیشتر بدانید (۲)

سازمان پدافند غیرعامل مأموریت‌های خود را در ۸ محور پیگیری می‌کند که هر مأموریت را به یک واحد سازمانی واگذار کرده که به آنها «قرارگاه» گفته می‌شود و بخش عملیاتی یا اجرایی مأموریت‌ها را بر عهده‌دارند.

برخی از اولویت‌های پدافند غیرعامل

پدافند سایبری :

به دنیای مجازی یا هر آنچه که مربوط به شبکه‌های رایانه و اینترنت است، فضای سایبر می‌گویند.

هرگونه عمل خصمانه علیه سیستم‌های رایانه‌ای را با هدف کاهش کارایی یا ناتوان‌سازی آنها جنگ سایبری می‌گویند.

نفوذ به شبکه رایانه‌ای را «هک» و افراد نفوذکننده را «هکر» می‌گویند.

فعالیت (۲)

اطلاعات و اخبار مربوط به «هک» و «هکرها» را در کلاس به بحث بگذارید.

فعالان میدان نبرد سایبر

۱- افراد مستقل: مردم عادی به ویژه جوانان و متخصصان رشته‌های رایانه که به صورت فردی یا گروهی اغلب با انگیزه‌های کسب هیجان، قدرت و یا مبارزه طلبی فعالیت می‌کنند.

۲- شرکت‌ها و بنگاه‌های کسب و کار: این گروه بیشتر با نگرش مادی و به منظور کسب منفعت اقتصادی در فضای رقابتی موجود، دست به حملات سایبری می‌زند.

۳- گروه‌های خلافکار: به صورت سازمان یافته به دنبال اختلال در نظم عمومی و ناکارآمد جلوه دادن قابلیت‌های فناورانه و کسب سود از طریق حمله به حساب‌های بانکی، رمز عبور و ... هستند.

۴- بخش دولتی و نظامی: ادارات پلیس، گروه‌های ویژه ضد تروریستی، آژانس‌های اطلاعاتی و امنیتی از فعال‌ترین بازیگران جنگ سایبری اند.

بیشتر بدانید (۲)

چند حمله سایبری :

- ۱- در سال ۲۰۱۰ میلادی آمریکایی‌ها با ویروس مشهور به «استاکس‌نت» به تأسیسات اتمی جمهوری اسلامی ایران حمله کردند.
- ۲- در سال ۲۰۱۲ میلادی هند اطلاعات کمیسیون دو جانبه چین و آمریکا را هک کرد.
- ۳- در سال ۲۰۱۶ دولت عربستان سعودی به شبکه‌های چند شرکت ایرانی حمله کرد.

پدافند اقتصادی

سه عامل اساسی اقتدار ملی : اقتصاد قوی و مقاوم، علم پیشرفته و روزافزون و حفظ روحیه انقلابی‌گرایی در همه به‌خصوص جوان‌ها، اینهاست که می‌تواند کشور را حفظ کند. آن وقت دشمن مأیوس خواهد شد. مقام معظم رهبری (۹۴/۶/۱۸)

پدافند اقتصادی یعنی در وضعیت حمله همه‌جانبه اقتصادی دشمن با آغاز سیاست‌ها و رفتارهای مناسب، تهدید را تبدیل به فرصت کنیم و باعث رشد جهشی اقتصاد کشور شویم.

تحریم اقتصادی: دشمنان انقلاب اسلامی با ایجاد محدودیت‌های شدید اقتصادی برای ملت ما درصدد تسلیم کردن نظام در برابر خواسته‌های نامشروع و زورگویانه خود هستند.

اقتصاد مقاومتی: رهبر معظم انقلاب راهکار اساسی مقابله با جنگ اقتصادی را «اقتصاد مقاومتی» می‌داند.

اقتصاد مقاومتی درون‌زا و برون‌زا است. من هیچ‌وقت نگفتم دور کشور حصار بکشیم؛ اما این درون‌زایی را فراموش نکنیم. اگر اقتصاد ملی از درون نجوشد و فوران نکند، به جایی نخواهد رسید. بله، تعامل با دنیا در زمینه‌های اقتصادی خیلی خوب است؛ اما تعامل هوشمندانه و تعاملی که معنایش درون‌زایی اقتصاد باشد.

مقام معظم رهبری ۹۴/۱۱/۲۸

فعالیت (۳)

۱- تحریم اقتصادی و آثار آن را بر زندگی مردم در کلاس بررسی و موارد آن را فهرست کنید.

.....
.....
.....

۲- برخی از راهکارهای اساسی مقابله با تحریم اقتصادی کدام‌اند؟

.....
.....
.....

۳- با گفت‌وگوی گروهی معایب اقتصاد متکی به خام‌فروشی نفت را بررسی کنید.

.....
.....
.....

پدافند زیستی

هر رویداد و حادثه طبیعی یا غیرطبیعی با استفاده از عوامل زیستی^۱ و فراورده‌های آنها^۲ که باعث آسیب زدن به سرمایه‌های انسانی و منابع ملی^۳ می‌گردد، تهدید زیستی محسوب می‌شود.

بیشتر بدانید (۳)

رصد و پایش، آشکارسازی، هشداردهی، تشخیص، تصمیم و عملیات، کنترل، حفاظت و پیشگیری، امداد و نجات، درمان، بازیابی و بازتوانی منابع، محدودسازی و رفع آلودگی از جمله اقدامات پدافند زیستی محسوب می‌شوند.

فعالیت (۴)

- ۱- درباره پدیده بیوتروریسم (تروریسم زیستی) مطالعه و تحقیق کنید و نتایج را در کلاس درس ارائه دهید.
- ۲- پدافند پرتوی و شیمیایی چیست؟ به صورت گروهی تحقیق و نتایج را به دبیر محترم تحویل دهید.

۱- عوامل زیستی: باکتری‌ها، ویروس‌ها، قارچ‌ها و میکروب‌ها

۲- فراورده‌های زیستی: توکسین‌ها، ژن‌ها، پروتئین‌ها، هورمون‌ها و موارد مشابه

۳- منابع ملی: دام، نباتات، محیط‌زیست، منابع طبیعی، آب آشامیدنی، مواد، تجهیزات و ابنیه

۳- دربارهٔ مجموعهٔ تلویزیونی «شیوع» که در اسفند ۱۳۹۴ از شبکه یک سیما جمهوری اسلامی پخش شد، گفت و گو کنید.

در شرایط حساس کنونی که دشمنان استقلال و آزادی میهن اسلامی، چشم طمع بر مال، جان و آبروی ما دوخته‌اند، لازم است با عزم و همبستگی ملی، از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن مراقبت کنیم.

فعالیت (۵)

در منطقه و محل زندگی شما مهم‌ترین اولویت‌ها در پدافند غیرعامل کدام یک از موارد زیر است؟ اولویت اول تا هشتم را مشخص کنید:

- حوزهٔ عمرانی و ساخت و ساز
- حوزهٔ صنایع
- حوزهٔ دارو، آب و غذا
- حوزهٔ مخابرات و تلفن همراه
- حوزهٔ انرژی
- حوزهٔ دفاع (مرزها، مناطق حساس و...)
- فضای مجازی
- حوزهٔ حمل و نقل
- سایر.....

بیشتر بدانید (۴)

«پدافند غیرعامل در آینه تاریخ»

۱- ساخت اسب تروا توسط اودیسیوس در ۲۱۲ سال قبل از میلاد حضرت مسیح ﷺ

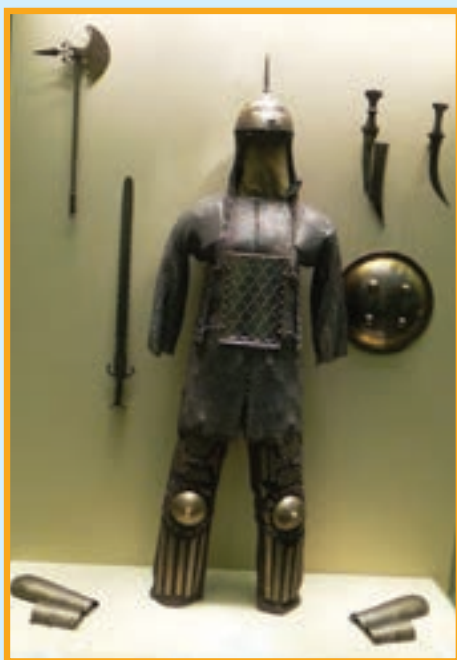
۲- خداوند به حضرت داوود ﷺ ساخت زره را تعلیم می‌فرماید تا از آسیب‌های جنگ در امان باشند
... و ما به او ساخت زره را تعلیم نمودیم تا شما را از آسیب جنگ در امان بدارد. پس آیا از شکر گزارانید؟

سوره انبیاء / ۸۰

۳- ایران با توجه به موقعیت ویژه خود در طول تاریخ مورد طمع دشمنان بوده است و به‌منظور در امان ماندن از خطر، مردم به ساخت دژ، قلعه، برج و بارو، رباط، ارگ، کهن دژ، دربند، خندق، دروازه روی آورده‌اند که از گونه‌های مختلف معماری سنتی ایرانی است.

۴- حادثه لیلۃ المبیت در شب هجرت پیامبر ﷺ (خوابیدن حضرت علی رضی الله عنه در بستر پیامبر ﷺ) و غافلگیر شدن مهاجمان، حفر خندق به پیشنهاد سلمان فارسی در جنگ احزاب، شعله‌ور ساختن مشعل در اطراف مکه برای ایجاد رعب و وحشت در دشمن به هنگام فتح مکه (سال هشتم هجری)، ایجاد موانع و دام‌های آهنین در مسیر حرکت دشمن (محاصره طائف)، سرگردان و گمراه ساختن دشمن از جمله اقدامات پدافند غیرعامل در صدر اسلام است.

درس نهم

من یک نظامی آدمم

«... این اقتدار فقط با آموزش نظامی به تنهایی حاصل نمی‌شود؛ آموزش نظامی، به علاوه تقویت عزم و ایمان. دل باید نیرومند باشد، تا جسم نیرومند و سلاح نیرومند را بتواند به کار بگیرد.

جوان‌های عزیز! خودتان را قوی کنید و عزم راسخ را در درون خودتان پرورش دهید...»

مقام معظم رهبری ۱۳۸۴/۹/۳۰

قبل از آغاز درس، حتماً فیلم آموزشی مربوط به درس را ببینید.

فنون دفاع و رزم

دانش آموز عزیز! مهارت‌های دفاع و رزم برای مقابلهٔ هوشمندانه با تهدیدات دشمن، لازمه زندگی است. ما زمانی به آمادگی رزمی خود اطمینان حاصل می‌کنیم که با آموزش‌های عملی، توانایی رزم انفرادی را کسب کرده باشیم.

رزم انفرادی، مجموعه روش‌ها و مهارت‌های محفوظ ماندن از خطر آسیب دشمن است که در میدان رزم به کار می‌رود.

برخی از این مهارت‌ها عبارت‌اند از: شناسایی عوارض زمین، حرکات در رزم، اختفا و استتار، جهت‌یابی، کار با قطب‌نما و موقعیت‌یاب، تخمین مسافت، اصول نگهبانی، ایست و بازرسی، آشنایی با اسلحه انفرادی و...

بیشتر بدانید (۱)

امام علی علیه السلام در جنگ جمل برخی از فنون رزمی را به فرزندش محمد حنفیه متذکر می‌شود:

– اگر کوه‌ها متزلزل شوند، تو تکان مخور! (اشاره به استقامت و پابردی که بدون آن پیروزی غیرممکن است.)

– قدم‌هایت را در زمین می‌خکوب کن! (اشاره به اینکه فکر عقب‌نشینی و فرار از میدان نباش و در برابر دشمن ثابت قدم باش!)

– سَرت (جمع‌هات) را به خدا بسپار! (اشاره به آمادگی برای ایثار، جانبازی و شهادت و توکل به خدا که مایه شجاعت و شهامت است)

– دندان‌هایت را به هم بفشار! (اشاره به از بین رفتن لرزش بدن، استواری و استقامت در برابر ضربات دشمن)

– توکل به خداوند و توجه به اینکه پیروزی از سوی خدا است.

خطبه ۱۱ – نهج البلاغه

جهت یابی

(با گرامیداشت یاد دیده بان های شهید و جانباز دوران دفاع مقدس)

یک رزمنده باید موقعیت خود را نسبت به دشمن، نیروهای خودی و عوارض دیگر زمین بداند تا در زمان پیشروی و برگشت (روز و شب) در مسیر صحیح حرکت کند. همچنین جهت یابی در زندگی روزمره ما به منظور یافتن قبله، یافتن مسیر حرکت در پیاده روی و کوهنوردی، پیدا کردن مسیر درست در کویر، جنگل و بوته زارها و ... حائز اهمیت است.

جهت های اصلی و فرعی

۱- جهت های اصلی^۱: جهت های چهارگانه شمال، جنوب، مشرق (خاور)، مغرب (باختر)^۲، جهت های اصلی محسوب می شوند که با یافتن یکی از آنها، سایر جهت ها را به راحتی می توان مشخص کرد؛ بدین ترتیب که هرگاه به سوی شمال ایستاده باشیم، پشت سر ما، جنوب، سمت راست مشرق و سمت چپ ما مغرب خواهد بود.

۲- جهت های فرعی^۳: به جهت هایی گفته می شود که در بین چهار جهت اصلی واقع شده اند. در تصویر روبه رو جهات اصلی و فرعی نمایش داده شده اند.

۱- Cardinal Points

۲- East (مشرق) West (مغرب) South (جنوب) North (شمال)

۳- Subcardinal Points

اصولاً جهت‌یابی به وسیله قطب‌نما^۱ یا به وسیله گیرنده‌های دستی موقعیت‌یاب^۲ (GPS) به راحتی و بادقت بسیار زیاد، انجام می‌شود. یادگیری سایر روش‌های جهت‌یابی در نبود این ابزارها برای رزم‌آور بسیار اهمیت دارد.

بیشتر بدانید (۲)

GPS چیست و چگونه کار می‌کند؟
 GPS مخفف سه کلمه Geographic Positioning Systems به معنای سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی است. این سامانه از مجموعه ماهواره‌های موقعیت‌یاب جغرافیایی تشکیل شده که موقعیت پدیده‌های مختلف را بر روی کره زمین شناسایی و به کاربران مخابره می‌کند. کاربران با در اختیار داشتن گیرنده‌های قوی آنتن‌دار یا گیرنده‌های دستی موسوم به GPS در هر نقطه‌ای از کره زمین، حتی در حال حرکت می‌توانند موقعیت دقیق خود را دریافت کنند. گیرنده‌ها پس از برقراری ارتباط با ماهواره‌ها در فضا، مشخص می‌کنند که اکنون گیرنده در چه طول و عرض جغرافیایی و در چه ارتفاعی از سطح دریا قرار دارد یا در چه سمتی و با چه سرعتی در حال حرکت است. این سامانه برای ردیابی یا راهبری کشتی‌ها، هواپیماها، خودروها و... کمک مؤثری می‌کند.

انواع دستگاه‌های سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی GPS

اجزای سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی

۱- Compass

۲- امروزه برخی گوشی‌های تلفن همراه مجهز به سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی (جی بی اس) می‌باشند که علاوه بر ارتفاع نقاط، مختصات جغرافیایی و جهت‌های جغرافیایی را نیز نمایش می‌دهند.

جهت‌یابی در روز

۱- جهت‌یابی به کمک خورشید :

خورشید هر روز صبح تقریباً از سمت مشرق طلوع و آخر روز از سمت مغرب غروب می‌کند و چون ایران در نیمکره شمالی زمین واقع شده است، اغلب هنگام ظهر، خورشید در نیمه جنوبی آسمان است و سمت جنوب را نشان می‌دهد. در روزهای اول فروردین و اول مهرماه هر سال، خورشید دقیقاً از جهت شرق طلوع و از جهت غرب هم غروب می‌کند و در ایام دیگر سال به‌ویژه اول تابستان و زمستان این روش خیلی دقیق نیست.^۱

۲- جهت‌یابی به کمک سایه شاخص :

شاخص، چوب، میله یا هر شیء نسبتاً صاف و به‌طول تقریبی یک متر است که به‌صورت عمودی در زمینی مسطح نصب می‌شود. در این روش، پس از نصب شاخص، انتهای سایه آن را روی زمین با یک سنگ علامت‌گذاری می‌کنیم. پس از حدود پانزده تا بیست دقیقه محل جدید سایه شاخص را دوباره علامت‌گذاری می‌کنیم. حال اگر این دو نقطه را به‌یکدیگر وصل کنیم و طوری بایستیم که پای چپ روی نقطه اول و پای راست روی نقطه دوم باشد، روبه‌روی ما شمال و پشت سرمان نیز جنوب خواهد بود.

الف) انتهای سایه شاخص را علامت‌گذاری کنید.

ب) بعد از مدتی محل سایه جدید را علامت‌گذاری و دو نقطه را به‌یکدیگر وصل کنید.

ج) طوری بایستید که نقطه اول زیر پای چپ و نقطه دوم زیر پای راست شما باشد. حال روبه‌روی شما شمال است.

روش جهت‌یابی به کمک سایه شاخص

۱- جهت کسب اطلاعات بیشتر از دبیر جغرافیای خود کمک بگیرید.

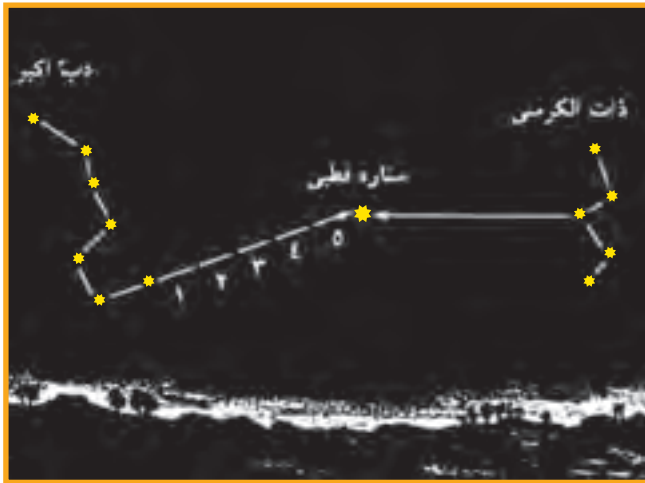
فعالیت (۱)

با همراهی و نظارت مربی آموزش عملی درس در حیاط آموزشگاه (فضایی که آفتاب گیر باشد) مراحل جهت یابی به کمک شاخص را به صورت عملی انجام دهید. هم چنین جهت های اصلی و فرعی را مشخص کنید.

نکته: از کاربرد رنگ برای علامت گذاری کف حیاط آموزشگاه خودداری کنید!

جهت یابی در شب

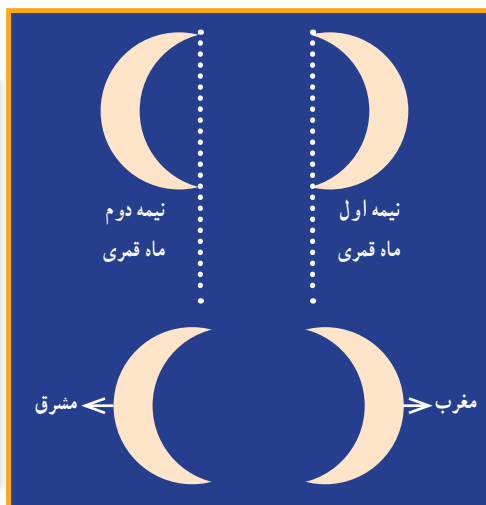
۱- جهت یابی به کمک ستاره قطبی: در نیم کره شمالی ستاره قطبی با دقت بسیار زیادی جهت شمال جغرافیایی را نشان می دهد. برای مشاهده این ستاره که سایر ستارگان و صورت های فلکی به محوریت آن می چرخند، ابتدا باید صورت فلکی دُب اکبر یا صورت فلکی ذات الکرسی را پیدا کرد. دُب اکبر یا خرس بزرگ به مجموعه ای از هفت ستاره گفته می شود که در آسمان به شکل ملاقه دیده می شوند. اگر فاصله دو ستاره لبه آبریز ملاقه را یک واحد در نظر بگیریم و آن را پنج برابر در همان مسیر ادامه دهیم، به تک ستاره ای پرنور می رسیم که ستاره قطبی است و اگر به سمت آن بایستیم، روبه جهت شمال ایستاده ایم.

موقعیت صورت فلکی دب اکبر و ذات الکرسی نسبت به ستاره قطبی

صورت فلکی ذات الکرسی نیز پنج ستاره است که به دلیل چرخش در آسمان به شکل حروف لاتین M یا W دیده می شود. اگر ستاره وسط حرف را در مسیر مستقیم، پنج برابر فاصله دو ستاره، ادامه دهیم، به ستاره قطبی می رسیم.

۲- جهت یابی به کمک ماه : در این روش ابتدا باید بدانیم در نیمه اول یا دوم ماه قمری هستیم. برای تشخیص این موضوع دو سر هلال ماه را با خط فرضی به یکدیگر وصل می کنیم و امتداد می دهیم. اگر شکلی شبیه حرف لاتین p تشکیل شد، در نیمه اول ماه هستیم. در این حالت سمت برجسته و محدب ماه، جهت مغرب را نشان می دهد. اگر با اتصال دو سر هلال، حرف لاتین q تشکیل شود، در نیمه دوم ماه قرار داریم. در این حالت قسمت برجسته و محدب ماه جهت مشرق را نشان می دهد.

روش جهت یابی به کمک ماه

فعالیت (۲)

روی یک برگ کاغذ شطرنجی، جهت یابی به کمک ستاره قطبی و ماه را نشان دهید.

تخمین مسافت

اندازه گیری تقریبی مسافت یا فاصله ها بین دو نقطه را تخمین مسافت می گویند. برای اینکه یک رزم آور بتواند در میدان نبرد، سلاح خود را تنظیم کند و به صورت دقیق هدف گیری کند، فن تخمین مسافت را می آموزد. همچنین یک رزمنده دیده بان برای اینکه بتواند محل صحیح اهداف و عوارض را به طور دقیق به فرماندهان گزارش دهد، به آموزش فن تخمین مسافت در رزم انفرادی نیاز دارد.

اندازه گیری مسافت با نقشه : در این روش به کمک نقشه توپوگرافی محل و یک خط کش، در ابتدا دو نقطه مورد نظر را روی نقشه مشخص می کنیم و به وسیله خط کش فاصله مستقیم آن دو نقطه

را اندازه گیری می کنیم. سپس عدد به دست آمده را که به سانتی متر است، در مخرج مقیاس نقشه ضرب می کنیم تا فاصله حقیقی دو نقطه روی زمین به سانتی متر به دست آید. پس از آن، عدد مورد نظر را بر ۱۰۰ تقسیم می کنیم تا فاصله به متر محاسبه گردد.

فاصله دو نقطه روی نقشه به سانتی متر \times مخرج مقیاس = فاصله افقی همان دو نقطه بر روی زمین

مثال: اگر فاصله دو نقطه الف و ب روی نقشه توپوگرافی با مقیاس $\frac{1}{50,000}$ برابر با ۸ سانتی متر باشد، فاصله حقیقی دو نقطه روی زمین این گونه به دست می آید:

$$\text{متر } 8 \times 50000 = 400000 \quad \text{متر } 400000 \div 100 = 4000$$

تخمین مسافت به وسیله یگان صدمتری

۱- از این روش برای تخمین مسافت تا ۵۰۰ متر استفاده می شود. بدین ترتیب که ابتدا یک فاصله صدمتری را روی زمین مجسم می کنیم؛ سپس تعیین می کنیم که از موضع تا هدف چند تا از این اندازه ها وجود دارد.

آشنایی با اسلحه انفرادی

امروزه علی رغم متنوع شدن تسلیحات نظامی و پیشرفت سلاح های دوربرد، هنوز هم اسلحه انفرادی در جبهه های نبرد و مقابله با دشمنان دارای اهمیت است.

با توجه به اینکه رزمندگان دوران دفاع مقدس اغلب از اسلحه کلاشینکف برای دفاع در مقابل متجاوزان استفاده می کردند و در حال حاضر نیز از آن به عنوان اسلحه سازمانی نیروهای بسیج استفاده می شود، در این بخش با ویژگی ها و چگونگی کاربرد این اسلحه آشنا می شوید.

نمای ظاهری تفنگ کلاشینکف

مشخصات اسلحه کلاشینکف

ردیف	عنوان	شرح
۱	کالیبر	۷/۶۲ میلی متر
۲	تعداد خان	۴ خان گردش از چپ به راست
۳	طول اسلحه با سر نیزه	۱۰۲ سانتی متر
۴	شلیک در حالت تک تیر	۴۰ گلوله در دقیقه
۵	شلیک در حالت رگبار	۹۵ گلوله در دقیقه
۶	برد مفید	۴۰۰ متر
۷	برد نهایی	۲۰۰۰ متر

۱- کالیبر (Caliber): در اسلحه‌های گرم به معنای قطر داخل لوله اسلحه است. مثال: قطر داخلی لوله اسلحه کلاشینکف ۷/۶۲ میلی متر است.

۲- خان (Tube): به شیارهای مارپیچ مانند که داخل لوله تفنگ ایجاد می‌کنند خان گفته می‌شود. این شیارها به گلوله دوران می‌دهد و در نتیجه برد گلوله و قدرت تخریب آن را زیادتر می‌کند.

۳- بُرد مفید: مسافتی است که از جنگ افزار انتظار می‌رود به دقت تیراندازی کند و موجب تلفات و خسارت گردد.

۴- بُرد نهایی: حداکثر مسافتی است که از یک جنگ افزار انتظار می‌رود به دقت تیراندازی کند. گلوله جنگ افزار در چنین مسافتی تلفات و خسارتی به بار نمی‌آورد.

باز و بسته کردن اسلحه

مسئولیت نگهداری و عیب‌یابی اسلحهٔ انفرادی برعهده کسی است که از آن استفاده می‌کند. اسلحهٔ انفرادی کلاشینکف باید همیشه روغن کاری شده و بدون عیب باشد. بنابراین یک رزم‌آور باید به‌راحتی و با مهارت بتواند اسلحهٔ خود را باز و بسته کند.^۱

قطعات بازشدهٔ اسلحه کلاشینکف

۱- روپوش محفظه ۲- آلات متحرک ۳- قطعهٔ گلنگدن ۴- میله و فنر ارتجاع ۵- بدنه ۶- سیلندر گاز
۷- شعله پوش ۸- روپوش لوله ۹- غلاف سرنیزه ۱۰- سرنیزه ۱۱- خشاب ۱۲- شمشیر

بیشتر بدانید (۴)

اصول ایمنی هنگام استفاده از اسلحه :

- ۱- اسلحه باید قبل از تیراندازی بازدید شود.
- ۲- هنگام تحویل گرفتن یا تحویل دادن اسلحه، باید از خالی بودن آن اطمینان حاصل کنید.
- ۳- هنگام باز و بسته کردن و یا تحویل گرفتن اسلحه برای اطمینان از خالی بودن آن، روبه فضای مطمئن (به سوی آسمان) ماشه را بچکانید.
- ۴- از هرگونه شوخی کردن با اسلحه و نشانه‌روی به سوی دیگران خودداری کنید.

۱- البته روش صحیح باز و بسته کردن اسلحه، قطعه‌شناسی و مراحل رفع گیر در اردوی عملی درس آمادگی دفاعی توسط مربیان سازمان بسیج دانش‌آموزی به شما آموزش داده می‌شود.

- ۵- با ماشهٔ اسلحه نباید بازی کرد؛ زیرا ماشهٔ آن حساس است.
- ۶- زمانی که ضرورتی برای تیراندازی نیست، اسلحه در حالت ضامن باشد.
- ۷- مهمات و فشنگ‌ها را در معرض حرارت شدید قرار ندهید و هیچ‌گاه به ته‌چاشنی فشنگ ضربه نزنید.
- ۸- هنگام تیراندازی، دست را مقابل مسیر رفت و برگشت دستگیرهٔ آتش قرار ندهید.

اصول تیراندازی صحیح

تیراندازی دقیق یک مهارت فردی است که با آموزش، تمرین و پشتکار به دست می‌آید.

قلق‌گیری :

عملی است که قبل از تیراندازی برای به دست آوردن دقت اسلحه انجام می‌شود.

حالت‌های صحیح تیراندازی :

- ۱- حالت ایستاده
- ۲- حالت به زانو
- ۳- حالت نشسته
- ۴- حالت درازکش

حالت ایستاده

حالت به زانو

حالت نشسته

حالت درازکش

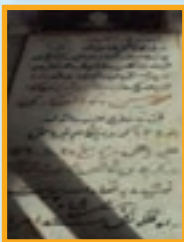

بیشتر بدانید (۵)

تک تیرانداز ۱۲ ساله

شاید قدش به اندازهٔ سلاحی بود که در دست می‌گرفت؛ اما مهارتش در تیراندازی، از او یک تک تیرانداز شجاع و قابل ساخته بود. «محمدحسین ذوالفقاری» ۱۰ فروردین ۱۳۴۸ در روستای شهیدیهٔ میبد به دنیا آمد. با آغاز جنگ تحمیلی و کسب رضایت والدین برای گذراندن دورهٔ آموزش نظامی به پادگان رفت. محمدحسین با اصرار زیاد در ۲۳ مهرماه ۱۳۶۰ به جبهه اعزام شد و ۱۸ آذرماه خبر شهادت برادرش در منطقهٔ لاله‌زار بستان را شنید. محمدحسین، تک تیرانداز گردان عاشورا بود که ۲۸ دی ماه سال ۱۳۶۰، وقتی فقط ۱۲ سالش بود، به دلیل اصابت ترکش، به شهادت رسید.

دفاع شهری (با گرامیداشت یاد و خاطرهٔ شهدای مدافع حرم)

سکونتگاه‌های انسانی مانند شهرها و کلان شهرها همواره در معرض خطرات طبیعی و انسانی قرار دارند. جنگ و خرابکاری، سیل و زمین لرزه، خشک سالی، گرد و خاک غلیظ، بیماری‌های واگیردار، آلودگی عمدی آب شرب، قطع طولانی برق و ... از جملهٔ این خطرات محسوب می‌شوند. شهرهایی در برابر حوادث، دارای مقاومت بیشتری خواهند بود که از افراد آموزش دیده و آماده، زیر ساخت‌های مناسب و سامانه‌های هشداردهنده برخوردار باشند.

فعالیت (۳)

جدول زیر را کامل کنید. برای این کار از دیگران مشورت بگیرید و در گروه درباره آن بحث کنید.

ردیف	خطر تهدید کننده محل زندگی شما	اثرات خطر در زندگی شما	اقدامات دفاعی
۱	خرابکاری در محل زندگی
۲	شایعات و جنگ روانی
۳	هجوم نیروهای مسلح دشمن
۴	تصرف مکان‌های حساس
۵	
۶	

دفاع شهری شامل اقدامات مردمی در برابر حوادث، جنگ و تهدیدات دیگر است که تأکید آن بر آموزش‌های عمومی و پیشگیری است.

یکی از روش‌های آماده‌سازی رزم‌آوران شهری، اجرای تمرین‌های نظامی یا رزمایش است که با مشارکت نیروهای انتظامی و بسیجیان هر محله، روستا و شهر برگزار می‌شود.

رزمایش شهری

در سال‌های اخیر کشورهای مسلمان افغانستان، عراق و سوریه با جنگ و دفاع شهری روبه‌رو بوده‌اند. حفر تونل‌های شهری، ایجاد انفجار و تخریب مناطق مسکونی و بی‌دفاع به‌منظور تشدید رعب و وحشت در مردم، استفاده از کمربندهای انفجاری، کاربرد گازهای شیمیایی و سمی، پرتاب انواع نارنجک و... از اقدامات خرابکارانه گروهک‌های تروریستی مورد حمایت آمریکا و رژیم صهیونیستی است.

جنگ و دفاع شهری مردم سوریه

جنگ و دفاع شهری مردم عراق

کمین و ضد کمین

یکی دیگر از فنون رزمی که توسط رزم آوران به‌ویژه در مواضع شهری و سکونتگاهی از آن استفاده می‌شود، کمین و ضد کمین است.

کمین یک حمله غافل‌گیرانه از محلی پنهانی علیه نیروهای در حال حرکت یا موقتاً ثابت پیاده یا موتوری است.

بیشتر بدانید (۶)

اهمیت کمین در این است که :

- توان رزمی دشمن را کاهش می‌دهد.
- روحیه جنگجوی آنان را تضعیف می‌کند.
- از جابه‌جایی وسیع نیروها و تجهیزات جلوگیری می‌کند.
- با تجهیزات کم و ساده می‌توان دشمن را به ستوه آورد.

در اجرای عملیات کمین باید سلاح و تجهیزات مناسب پیش‌بینی شود و ویژگی‌ها و شرایط منطقه کمین، استتار، اختفا و پوشش مناسب طراحی شود. بهترین منطقه جغرافیایی یا شهری بررسی و انتخاب شوند و سپس نیروهای کمین‌کننده سازماندهی شوند.

ضد کمین در واقع عکس‌العمل سریع نیروهای خودی، علیه مواضع نیروهای کمین‌کننده و دشمن به منظور پاسخ به آتش، کسب برتری، نجات افراد و کاهش تلفات است.

درس دهم

آموزش و پیشگیری

ما باید از مصیبت درس بگیریم و با پندگیری و عبرت‌گیری از بلاهای گذشته، آینده خود را آن‌چنان بسازیم که هم از حوادث آینده جلوگیری کنیم؛ هم مشکلاتی که بر اثر حادثه پیش آمده، تا آنجایی که ممکن است، جبران کنیم؛ و هم دستاوردهای جدیدی به دست آوریم. این، نگاه مثبت و اسلامی است.

مقام معظم رهبری ۱۳۸۴/۲/۱۳

قبل از آغاز درس، حتماً فیلم آموزشی مربوط به درس را ببینید.

حادثه خبر نمی‌کند

شما تاکنون شاهد برخی حوادث طبیعی و غیرطبیعی بوده‌اید. خسارت‌های جانی و مالی این حوادث نگران‌کننده است. علم و دین ما را به آینده‌نگری و چاره‌جویی فرا می‌خواند. بهتر است در مواجهه با حوادث گوناگون به فکر ایمنی و پیشگیری باشیم.

فعالیت (۱)

- ۱- حوادث فیلم یا تصاویر صفحه قبل را از جوانب مختلف در گروه خود بررسی و تشریح کنید.
- ۲- برای جلوگیری از خسارت‌های جانی و مالی، اقدامات ایمنی و پیشگیرانه را پیشنهاد کنید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

یک خاطره

پدرم تعریف می‌کرد که در روستای ما رودخانه‌ای جاری بود که آب کم و زلالی داشت و فضای اطراف آن را درختان سرسبز و درختچه‌های پرگل پوشانده بود. در یکی از روزهای جوانی با دوستم به بهانه درس خواندن به رودخانه رفتیم. من روی سنگی که در وسط رودخانه بود نشستم و شروع به خواندن کتاب کردم. در مسافتی دورتر خانواده‌ای در کنار رودخانه زیراندازی انداخته و نشسته بودند. مدتی گذشت که احساس کردم هوا ابری و خورشید کم‌رنگ شده و بالای تپه ابر سیاهی آسمان را پوشانده است. من از روی تخته سنگ برخاستم و خود را به نقطه بلندی در کنار رودخانه رساندم. دوستم در کنار رودخانه به درختی تکیه داده و سرگرم مطالعه بود. او را صدا زدم و از تغییر آب رودخانه، ابر سیاه و احتمال بارندگی باخبر کردم. او سریع به جایی که من بودم آمد... ناگهان با وزش باد و رگبار شدید هوا طوفانی شد. بعد از مدت کوتاهی سیلاب‌زدگی رودخانه را گل آلود کرد و تخته سنگی را که من روی آن نشسته بودم در بر گرفت. آن خانواده نیز سریع به طرف بلندی رفتند ولی سبدها و بخشی از اثاثیه آنان را سیلاب با خود برد...

فعالیت (۲)

اگر شما در چنین موقعیتی قرار می‌گرفتید، چه واکنشی از خود نشان می‌دادید؟

.....
.....

بعد از بحث و گفت‌وگو با همکلاسی‌هایتان اقدامات ایمنی و پیشگیرانه را به ترتیب اهمیت برای این حادثه بنویسید.

.....
.....
.....

حادثه

حادثه یک اتفاق پیش‌بینی نشده و خارج از انتظار است که سبب صدمه و آسیب می‌شود.

انواع حادثه :

الف) حوادث طبیعی : در ارتباط با طبیعت است و انسان به‌طور مستقیم نقشی در وقوع آن ندارد. این حوادث شامل زمین‌لرزه، سیل، طوفان، گردباد و... می‌شود.

با توجه به تنوع اقلیمی و موقعیت جغرافیایی، کشور ما در معرض بسیاری از حوادث طبیعی قرار دارد.

ب) حوادث غیرطبیعی: در اثر عملکرد نادرست انسان در طبیعت رخ می‌دهد. مانند آتش‌سوزی، انفجارها، حوادث حمل و نقل، حوادث صنعتی، هسته‌ای، شیمیایی و ...

بیشتر بدانید (۱)

معمولاً نسبت به وقوع حوادث چند دیدگاه وجود دارد:

الف) از پیش سرنوشت‌گرایی: باور دارند اتفاقات در سرنوشت انسان از پیش تعیین شده است. این نگرش اغلب منجر به پذیرش وقایع می‌شود و اتفاقات را ناشی از بخت بد و غیرقابل تغییر می‌داند.

ب) پیشگیرانه: حوادث را قابل مطالعه و پیش‌بینی می‌دانند و بر این باورند که از دانش و تجربیات به دست آمده به‌ویژه در حوزه ایمنی می‌توان در پیشگیری آسیب‌ها استفاده کرد.

ج) دیدگاه اسلام: علاوه بر تسلیم در برابر قضا و قدر الهی و استفاده از دانش بشری بر تأثیر عواملی چون رعایت احتیاط، صدقه، دعا، انجام واجبات و ترک محرّمات، رزق حلال، زکات و ... در دفع بلا و حوادث زندگی انسان‌ها تأکید شده است.

هر کس جان یک انسان را نجات دهد، جان همه مردم را نجات داده است.

سوره مائده، آیه ۳۲

فعالیت (۳)

یک کروکی از محیط زندگی خود (خانه، مدرسه، محله و شهر یا روستا) روی برگه‌ای جداگانه رسم کنید و بعد از مشخص کردن نقاط حادثه‌خیز (طبیعی و غیرطبیعی) جدول زیر را تکمیل نمایید.

ردیف	محیط	حادثه	مهم‌ترین آثار حادثه	اقدام ایمنی و پیشگیری	مسئول اقدام	سازمان امدادی، امنیتی مربوطه
۱	خانه					
۲	مدرسه					
۳	محله					
۴	شهر یا روستا					

اهمیت ایمنی و پیشگیری

هر روز در رسانه‌ها از وقوع حادثه‌ای در اطرافمان باخبر می‌شویم. در اکثر موارد علل واقعی این اتفاقات بی احتیاطی و بی‌اطلاعی است. به همین دلیل برای پیشگیری از وقوع حوادث در جهان و به‌ویژه در کشورمان قوانین ایمنی را مصوب کرده‌اند و به اجرا گذاشته‌اند. در وقوع سوانح، مدیریت متمرکز دولتی به تنهایی پاسخگوی واکنش اضطراری نیست. لذا به منظور افزایش ایمنی، نیاز به مشارکت مردم و آموزش‌های علمی و مهارتی در زندگی امری ضروری است.

به مجموعه فعالیت‌هایی که کاربرد به موقع و مؤثر آنها می‌تواند از وقوع حوادث و آسیب‌ها در زندگی جلوگیری کند، ایمنی و پیشگیری گفته می‌شود.

سلامت

پیامبر اسلام ﷺ

دو نعمت است که قدرشان شناخته نمی‌شود، امنیت و سلامت.

تأمین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه، وظیفه همه حکومت‌ها و شرط اولیه آن، مشارکت افراد جامعه است. شناخت عواملی که سلامت فرد و جامعه را تهدید می‌کند، اولین گام محسوب می‌شود. سلامت دارای ابعاد روحی و جسمی است.

بهداشت روانی، حالتی از آرامش و امنیت درونی است که در آن فرد با توکل به خدا ضمن شناخت توانایی‌هایش بر محدودیت‌ها و مشکلات زندگی غلبه کند و به عنوان عضوی مفید از جامعه با دیگران همکاری کند.

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد

اقدامات ایمنی و پیشگیرانه برای همگان و در همه جا لازم و ضروری است. عدم وقوع حادثه در بازه زمانی نسبتاً طولانی نباید موجب غفلت و احساس امنیت برای ما شود.

فعالیت (۴)

برای پاسخگویی به دو سؤال اساسی «قبل از وقوع حادثه چه چیزی باید بدانیم؟» و «چه کارهایی باید انجام دهیم؟» توصیه‌هایی در ادامه آمده است، فکر کنید و نکاتی را در جاهای خالی بنویسید.

تصادفات جاده‌ای

● کمربند ایمنی برای تمامی سرنشینان خودرو ضروری است.

● رعایت سرعت و سبقت مجاز

●

●

غرق شدگی

● توجه به تابلوهای هشداردهنده در نزدیکی

دریا، دریاچه و رودخانه‌ها

● به هیچ‌وجه تنها و در محیط‌هایی که غریق

نجات حضور ندارد، شنا نکنید.

●

●

سیلاب

● از ساختن خانه در بسترهای سیل خیز و

حریم رودخانه بپرهیزید؛

● وسایل الکترونیکی را در سطحی بالاتر از

زمین قرار دهید.

●

●

آلودگی هوا و گردوغبار

● استفاده از وسایل نقلیه عمومی.

● استفاده از دوچرخه و پیاده روی به ویژه

برای مسافت‌های کوتاه.

..... ●

..... ●

آتش سوزی

● از نگهداری مواد آتش‌زا، تهیه و

ساخت وسایل آتش‌بازی خودداری کنید.

● مواد آتش‌زا و انفجاری را حتی به

مقدار بسیار کم در جیب لباس و کیف خود

حمل نکنید.

..... ●

..... ●

نشست گاز (مرگ خاموش)

● برای نصب وسایل گازسوز از

متخصص مربوطه کمک بگیرید.

● وسایل گازسوز باید دارای لوله‌های

استاندارد و دودکش مستقل و مجهز به

کلاهک باشند.

..... ●

..... ●

صدقه، بلا را رفع می‌کند... .

پیامبر اکرم ﷺ - بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۱۳۷

چند توصیه ایمنی

- ۱- همیشه برای مقابله با حادثه آماده باشید.
- ۲- کیف کمک‌های اولیه را در منزل، مدرسه و... داشته باشید.
- ۳- در دوره‌های آموزشی مانورهای ایمنی و پیشگیری شرکت کنید.
- ۴- مسیرهای خروج اضطراری و نقاط امن را مشخص کنید.
- ۵- فرهنگ ایمنی را در جامعه گسترش دهید.
- ۶- از مزایا و خدمات بیمه استفاده کنید.

فعالیت (۵)

دانش‌آموزان عزیز متناسب با شرایط محیط زندگی خود (خانه، مدرسه، محله، شهر و روستا) با راهنمایی معلم یکی از موضوعات زیر را انتخاب کنید و در قالب فیلم، عکس یا پرده‌نگار مستند ارائه دهید.

موضوعات:

- موارد رعایت و یا عدم رعایت نکات ایمنی و پیشگیری از حوادث
- مصاحبه با افرادی که تجربه این نوع حوادث را داشته‌اند.
- مصاحبه با اعضای فعال حوزه امداد و نجات
- آثار سوء ناشی از حوادث

درس
یازدهم

درس با آلاکاد (۱۲)

جوانان عزیزم که چشم امید من به شماست، با یک دست قرآن و با دست دیگر، سلاح را بگیرید و چنان از حیثیت و شرافت خود دفاع کنید که قدرت تفکر توطئه علیه خود را از آنان (دشمنان) سلب نمایید. چنان با دوستانتان رحیم باشید که از ایشان هرچه دارید، نسبت به آنان کوتاهی ننمایید.

امام خمینی علیه السلام

خدمت مقدس سربازی

دانش آموزان پسر با دو نفر از افراد فامیل یا اهالی درباره خدمت مقدس سربازی مصاحبه کنند
۱- اهمیت و ضرورت سربازی :

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲- خاطرات سربازی :

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

۳- پیشنهادها و نظرات شما و اعضای خانواده دربارهٔ برپا تر شدن خدمت مقدس سربازی :

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

دفاع منطقه‌ای و ملی

شما به عنوان یک دختر، چه نقشی در دفاع (سخت و نرم) از میهن اسلامی می‌توانید داشته باشید؟ وظایف و تکالیف کامل خود را با بیان مثال بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

فنون و مهارت های رزم متناسب با جغرافیای منطقه

جدول زیر را با توجه به ویژگی های بومی و محلی خود تکمیل کنید.

ردیف	فنون رزم	ضرورت و اهمیت آن در محل زندگی ما
۱	رزم در دشت و کویر
۲	رزم در کوهستان
۳	رزم در جنگل
۴	رزم در ساحل و دریا
۵	خنثی سازی مین و تله های انفجاری
۶	استحکامات و موانع
۷	ورزش های رزمی و دفاع شخصی

پدافند غیر عامل منطقه‌ای و کشوری

درباره اهمیت و ضرورت پدافند سایبری در مقابله با جنگ سایبری دشمنان تحقیق کنید. مهم‌ترین وظایف خود و دیگران را در این باره توضیح دهید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

پدافند محلی و بومی

فرض کنید بیماری خاصی مانند تب عفونی، ناراحتی پوستی یا فلج اطفال در منطقه شما شایع شده است. نقش شما، خانواده و هم‌کلاسی‌هایتان در مواجهه و مقابله با این بیماری چیست؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درس
دوازدهم

ایجاد و نجات

زلزله بم : ساعت ۵/۲۶ بامداد - ۵ دی ماه ۱۳۸۲

قبل از آغاز درس، حتماً فیلم آموزشی مربوط به درس را ببینید.

یک تجربه

صدای زوزه باد در خانه می پیچید و بدجوری بی خوابی به سرم زده بود. در کورسوی چراغ خواب اتاقم، یک لحظه چشمم به لوستر کوچک سقفی افتاد که تکان می خورد. دلم لرزید، آب دهانم خشک شد و ترس از «زمین لرزه» مثل خوره به جانم افتاد. در یک لحظه لرزش شدید زمین شروع شد. از اتاقم به بیرون پریدم و فریاد زدم: فرار کنید؛ زلزله!... از محله و خانه ها فریاد و سر و صدای عجیبی به گوش می رسید. خواهر و مادرم که با فریاد من از خواب پریده بودند، هراسان به حیاط خانه آمدند و پدرم دیر کرد! او را صدا زدیم و در همین حین صدای خراب شدن دیوارها و ریختن سقف خانه، ما را به عقب راند. لرزش ها که تمام شد، به سراغ پدر رفتیم او برادر کوچک ترم را بغل کرده و پناه گرفته بود. اما چون بدنش را محافظ برادرم ساخته بود، تکه های دیوار روی کمر و پاهایش افتاده و حسابی زخمی شده بود. پدر با لبخند مظلومانه ای بچه را تحویل مادرم داد و او را از زیر آوار بیرون آوردیم. متأسفانه از لوازم کمک های اولیه چیزی در خانه نداشتیم و زخم بندی و بستن آتل را بلد نبودیم. با دردسر فراوان و کمک دیگران او را به بیمارستان رساندیم. در بیمارستان غوغایی برپا بود. پرستاری که به سراغ بابا آمد، از کارهای سرهم بندی ما ابراز رضایت کرد و از ما خواست در کار امداد و پرستاری به آنان کمک کنیم.

کمک‌های اولیه

مجموعه فعالیت‌هایی است که پس از بروز حادثه برای کنترل شرایط و نجات جان افراد انجام می‌گیرد.

فعالیت (۱)

کمک‌های اولیه شامل چه اقداماتی می‌شود؟ آیا شما تا به حال با فرد یا افراد مصدوم مواجه شده‌اید؟ چه اقدامی کرده‌اید؟

.....
.....
.....

از میان اقدام‌های اولیه امدادی کدام یک مهم‌تر است؟

.....
.....
.....

ادامه یک تجربه

در سالن آموزشی بیمارستان، نیروهای داوطلب با رویوش سفید برای آموزش فوری و اضطراری جمع شده بودند. ابتدا رئیس بیمارستان به همه خوشامد گفت و بر دقت و سرعت عمل آنها تأکید کرد. سپس میزان سواد، توانمندی‌ها و تسلط داوطلبان به امداد و کمک‌های اولیه ارزیابی شد. یکی از پزشکان به‌عنوان مدرس کمک‌های اولیه با استفاده از نمایش تصویری و ارائه کتابچه‌ای کوچک آموزش را آغاز کرد.

مهم ترین اقدامات کمک های اولیه

علائم حیاتی

کنترل علائم حیاتی و عوامل تهدید کننده حیات شامل :

تنفس، نبض، فشار خون و درجه حرارت می شود.

بنابراین ارزیابی اولیه مصدوم عبارت است از :

۱- ایجاد راه هوایی باز (در دهان و بینی)

۲- برقراری تنفس

۳- جریان خون مناسب

۴- درمان خون ریزی

فعالیت (۲)

با کمک مربی و دانش آموزان دوره دیده امداد و هلال احمر کنترل علائم حیاتی را در کلاس تمرین کنید.

درمان خون ریزی خارجی

بخش بعدی کلاس آموزشی ما با این پرسش استناد

آغاز شد :

«آیا مصدوم خون ریزی شدید دارد؟» او ادامه داد :

در صورتی که پاسخ مثبت باشد، باید با فشار مستقیم

بر روی محل خون ریزی یا بالا نگاه داشتن عضو (در

صورت امکان) از خون ریزی جلوگیری کنیم :

۱- چند گاز استریل (یا چند تکه از یک پارچه تمیز) را

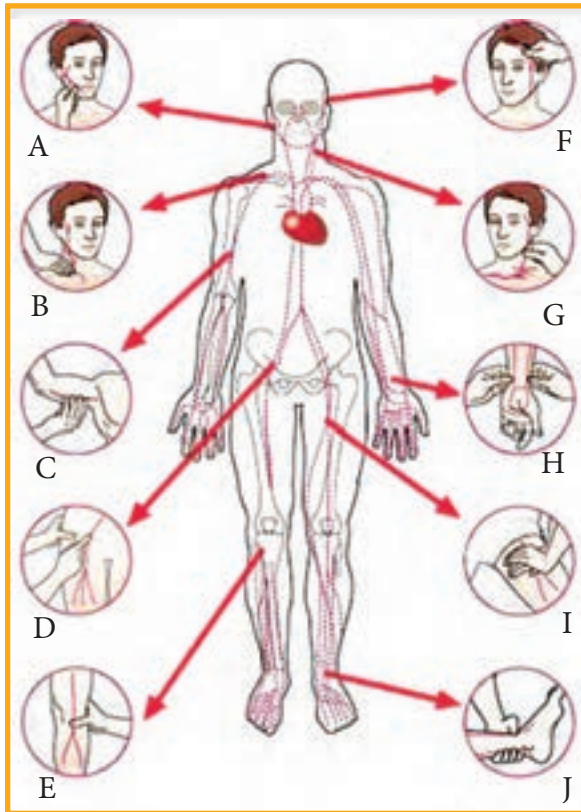
روی محل خون ریزی بگذارید و با دست روی آن فشار دهید.

۲- اگر خون ریزی در قسمتی از بدن است که امکان

قرار دادن آن در سطحی بالاتر از سطح بدن وجود دارد (مثلاً خونریزی در ساعد دست) هم‌زمان با فشار دادن محل خونریزی، عضو خون‌ریزی‌کننده را بلند کنید و بالا نگه دارید.

۳- در حالی که خونریزی را با وارد کردن فشار کنترل می‌کنید، با یک باند دور محل خونریزی را ببندید (البته نه آن قدر محکم که باعث قطع گردش خون شود).

نقاط فشار شریان‌ها در کنترل خونریزی

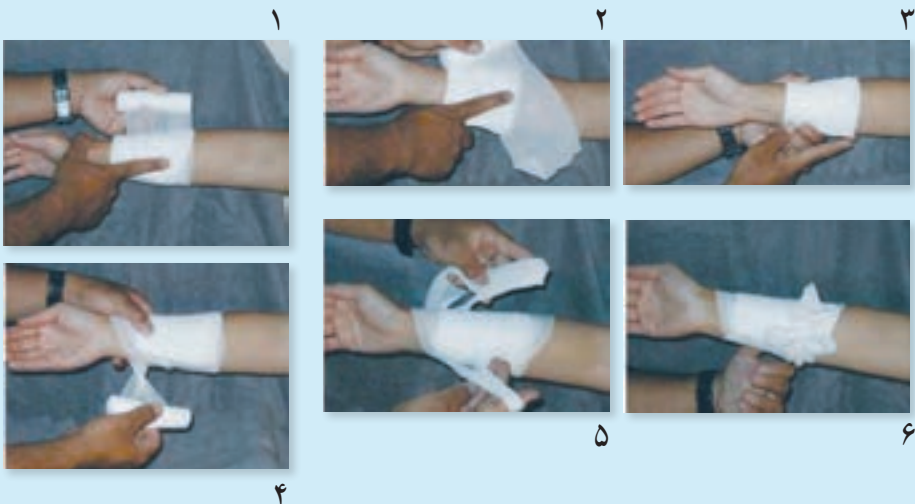
ادامه یک تجربه

آقای دکتر با حوصله و دقت چند نفر دیگر را به جایگاه فراخواند و مراحل سه گانه فوق را به صورت عملی آموزش داد، سپس در گروه های دو نفری زخم بندی را تمرین کردیم.
مادر در اواسط کلاس سری به ما زد و خبر آرامش و راحتی پدر را داد. خیالم راحت شد و از خدای مهربان سپاسگزاری کردم.

بیشتر بدانید (۱)

در صورت مواجهه با شخص زخمی :

- ۱- سطح زخم را با سرم شست و شو و گاز استریل تمیز کنید.
- ۲- برش پوستی آویزان را در محل خودش قرار دهید.
- ۳- سطح زخم را به وسیله پانسمان به طور کامل بپوشانید.
- ۴- پانسمان را از محل اولیه جابه جا نکنید (چون جابه جا کردن آن ممکن است دوباره باعث خون ریزی شود).
- ۵- باندپیچی را وقتی انجام دهید که خون ریزی به وسیله پانسمان، قبلاً کنترل شده باشد.
- ۶- باند را بیش از حد سفت یا شل نبندید.
- ۷- نوک انگشتان دست ها و پاها را آزاد بگذارید.

خون ریزی داخلی

این خون ریزی در داخل بدن اتفاق افتاده و قابل رؤیت نیست.

فعالیت (۳)

جدول زیر را با مراجعه به منابع معتبر و با مشورت مربی امداد تکمیل کنید.

علائم و نشانه‌های عمومی خون ریزی داخلی

۱- تهوع و استفراغ	۲- درد و حساسیت در اثر فشار
۳-	۴-
۵-	۶-
۷-	۸-

در این مبحث استاد دو نکته مهم را به ما تذکر داد :

۱) احتمال مرگ و میر در خون ریزی داخلی سه برابر خون ریزی خارجی است.

۲) علائم و نشانه‌های عمومی خون ریزی داخلی به صورت مجموعه‌ای است و هر یک به تنهایی

نشانگر خون ریزی داخلی نیست.

ادامهٔ یک تجربه

پذیرایی مختصری در کلاس انجام شد و استاد تأکید کرد که هیچ‌گاه به صورت سرخود و بدون مشورت دست به اقدام تزئیم و همواره با کادر بیمارستان و امدادگران هلال احمر ارتباط و همفکری داشته باشیم؛ زیرا جان انسان‌ها در میان است.

شوک

به اختلال دستگاه گردش خون برای خون‌رسانی کافی به سلول‌ها شوک می‌گویند. خون‌ریزی شایع‌ترین علت شوک محسوب می‌شود.

فعالیت (۴)

جدول زیر را با مشورت با افراد آگاه و مراجعه به منابع معتبر تکمیل کنید :
علائم و نشانه‌های شوک :

- بی‌قراری	-
- پلک‌های بسته و مردمک باز	-
-	-
-	-

فعالیت (۵)

- ۱- از مربی امداد بخواهید درباره علائم و کمک‌های اولیه مربوط به صرع و غش و تفاوت آنها با علائم شوک شما را راهنمایی کند.
- ۲- کمک‌های اولیه مربوط به شوک را با نظارت مربی تمرین کنید.

درمان سوختگی‌های سطحی

- ۱- کنترل علائم حیاتی مصدوم.
- ۲- محل سوختگی را به مدت ۱۰ تا ۲۰ دقیقه زیر آب سرد بگیرید.
- ۳- از ترکاندن تاول‌ها خودداری کنید.
- ۴- محل سوختگی را با گاز استریل پانسمان کنید.

آسیب های اسکلتی (شکستگی، دررفتگی و پیچ خوردگی):

- ۱- اگر آسیب یا علامت واضحی وجود ندارد، ولی مصدوم از درد شکایت دارد، همیشه بنا را بر وجود شدیدترین آسیب اسکلتی یعنی شکستگی بگذارید و اقدامات لازم را انجام دهید.
- ۲- هنگام شکستگی در صورتی که عضو آسیب دیده خون ریزی نداشت، فقط آتل ببندید.
- ۳- از اقدام برای جا انداختن موارد شکستگی یا دررفتگی به شدت پرهیز کنید.

فعالیت (۶)

آتل بندی را با نظارت مربی در کلاس انجام دهید.

ادامه یک تجربه

کم کم احساس می کردم تبدیل به یک پزشک شده ام! در همین حال و هوا بودم که محل حضور هریک از ما اعلام شد. اورژانس بیمارستان بیشترین تعداد داوطلبان را به خود اختصاص داد که من هم یکی از آنها بودم. تعدادی از افراد با آمبولانس ها همراه شدند و دیگران در بخش های دیگر بیمارستان شروع به فعالیت کردند.

تلفن امداد هلال احمر ۱۱۲
تلفن اورژانس ۱۱۵
تلفن آتش نشانی ۱۲۵

جمعیت هلال احمر
جمهوری اسلامی ایران

چند بار با اجازه مدیر به پدرم سر زدم که خوشبختانه وضعیت مناسبی داشت و پس از یک عمل جراحی موفق در بخش ارتوپدی بستری شده بود.
اورژانس بسیار شلوغ و تخت ها پُر از مصدوم بود. چندین بیمار نیز در اتاق های اداری و راهروها تحت نظر بودند و بخش های بیمارستان جا نداشت.
ما در طول سه روز با امدادگران هلال احمر و بیمارستان همکاری کردیم. خواهش می کنم قبل از بروز این گونه حوادث، کلاس های آموزشی هلال احمر را بگذرانید.

فعالیت (۷)

با توجه به حوادث و سوانح محل زندگی شما، یکی از موارد زیر را انتخاب کنید. کمک‌های اولیه و راه‌های امداد مربوط به آن را بنویسید:

مسمومیت‌ها، گزش‌ها و گازگرفتگی، خفگی و غرق‌شدگی، سرمازدگی و گرم‌زدگی، سیل، زمین‌لرزه و تصادفات.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

اطفای حریق

برای ایجاد آتش سه عامل اکسیژن، ماده سوختنی و حرارت لازم است. بنابراین برای جلوگیری از گسترش آتش‌سوزی باید یکی از این عوامل را حذف کنید.

اقدام در صورت آتش‌سوزی

- ۱- آتش خیلی سریع گسترده می‌شود؛ بنابراین بلافاصله آتش‌نشانی : (شماره تلفن ۱۲۵) و در صورت وجود مصدوم اورژانس : (شماره تلفن ۱۱۵) را خبر کنید.
- ۲- ظرف مشتعل را حرکت ندهید. شعله‌ها را با شن، نمک، پتوی نمناک یا با پوشش‌های دیگر خفه کنید.
- ۳- سعی کنید افراد را از ساختمان بیرون ببرید و به هیچ وجه وارد ساختمان آتش گرفته نشوید.
- ۴- دستمالی را خیس کنید و آن را جلوی بینی و دهان خود بگیرید.
- ۵- اگر لباس شما آتش گرفت، توقف کنید و روی زمین غلت بخورید تا آتش خاموش شود.

جدول انواع آتش‌سوزی

بیشتر بدانید (۲)

نام سری	جنس ماده سوختنی	محتوی خاموش‌کننده
A	جامدات	آب، کف و پودر
B	مایعات	کف و پودر
C	گاز	پودر
D	فلزات	پودر
E	الکتریسیته	گاز CO_2 و پودر

فعالیت (۸)

مبحث اطفای حریق را با حضور مربی درس یا مأمور خبره آتش‌نشانی در محل مناسب تمرین کنید.

منابع برای مطالعه بیشتر

- ۱- مرادپیری هادی و دیگران، آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، تهران، ۱۳۹۲.
- ۲- شیرعلی نیا جعفر، دایرةالمعارف مصور تاریخ جنگ ایران و عراق، نشر سایان، تهران، ۱۳۹۲
- ۳- بسیج در اندیشه امام خمینی علیه السلام، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام، تهران، ۱۳۶۸
- ۴- جنگ و دفاع در اندیشه امام خمینی علیه السلام، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام، نشر عروج تهران، ۱۳۸۷.
- ۵- شجره طیبه (رهنمودهای مقام معظم رهبری در مورد بسیج)، گردآورنده مؤسسه آوای بینش، انتشارات نسیم حیات، تهران، ۱۳۹۳.
- ۶- حماسه‌سازان پایداری (بسیج در آینه رهنمودهای مقام معظم رهبری)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران ۱۳۸۵.
- ۷- دفاع هوشمند در اندیشه‌های دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله)، سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، دانشگاه مالک اشتر، تهران، ۱۳۹۳.
- ۸- ایزدی پیروز (مترجم)، اطلاعات نظامی، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، معاونت تحقیق و پژوهش، تهران، ۱۳۷۹.
- ۹- درودیان محمد، تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، تهران، ۱۳۹۵.
- ۱۰- درویشی فرهاد، جنگ ایران و عراق؛ پرسش‌ها و پاسخ‌ها، مرکز اسناد دفاع مقدس، تهران، ۱۳۸۹.
- ۱۱- محمد نائینی علی، اصول و مبانی جنگ نرم، نشر ساقی، تهران، ۱۳۹۱.
- ۱۲- احمدی مجتبی و دیگران، از تهاجم فرهنگی تا جنگ نرم، معاونت فرهنگی اجتماعی سازمان بسیج مستضعفین، تهران، ۱۳۸۸.
- ۱۳- نوروزی محمدتقی، فرهنگ دفاعی - امنیتی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های مدیریت، انتشارات سنا، ۱۳۸۵.

- ۱۴- قهرمانی شهاب، فرهنگ نامه مصور علوم دفاعی، انتشارات مدرسه، تهران، ۱۳۹۴.
- ۱۵- فصل نامه فرهنگ پایداری، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، تهران، ۱۳۸۸.
- ۱۶- فصل نامه مطالعات دفاع مقدس، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، تهران، ۱۳۹۱.
- ۱۷- فصل نامه مطالعات دفاعی و امنیتی، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳.
- ۱۸- کفاش حمیدرضا و حمیدزاده غلامرضا، آشنایی با پدافند غیرعامل، انتشارات مدرسه، تهران، ۱۳۹۰.
- ۱۹- فردرو محسن، دیدگاه های نظری دفاع غیرعامل، انتشارات عباسی، تهران، ۱۳۸۸.
- ۲۰- مبانی، اصول و شیوه های پدافند غیرعامل، کمیته پدافند غیرعامل وزارت آموزش و پرورش، انتشارات مدرسه، تهران، ۱۳۸۸.
- ۲۱- اساسنامه و سند راهبردی سازمان پدافند غیرعامل، سازمان پدافند غیرعامل کشور، ۱۳۹۵.
- ۲۲- کمک های اولیه (آموزش امداد)، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰.
- ۲۳- سلطانیان مجتبی، رزم انفرادی، معاونت آموزش و مقاومت مردمی سازمان بسیج مستضعفین، تهران، ۱۳۹۴.
- ۲۴- سلطانیان مجتبی، جنگ افزارشناسی، معاونت آموزش و مقاومت مردمی سازمان بسیج مستضعفین، تهران، ۱۳۹۴.
- ۲۵- زبیداقی کاظم و دیگران، عملیات دفاع از کوی و برزن، معاونت آموزش و مقاومت مردمی سازمان بسیج مستضعفین، تهران، ۱۳۹۴.
- ۲۶- سلطانیان مجتبی، تخریب و انفجارات، معاونت آموزش و مقاومت مردمی سازمان بسیج مستضعفین، تهران، ۱۳۹۴.
- ۲۷- میر جعفری سید اکبر، ریحان هایی که مادرم دوست داشت، انتشارات شهرستان ادب، ۱۳۹۴.

http://rcs.ir/	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
http://dsrc.ir/	پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس
http://www.bonyaddefa.com/	بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس
http://www.beest.ir	پورتال جامع سازمان بسیج دانش آموزی
http://paydarymelli.ir/	سازمان پدافند غیرعامل کشور
http://farsi.khamenei.ir/	دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه ای (مدظله العالی)
http://defence=dept.talif.sch.ir	گروه درسی آمادگی دفاعی-دفتر تألیف کتاب های درسی عمومی و متوسطه نظری
gam۲medu.ir">http://defae>gam۲medu.ir	دبیرخانه راهبری کشوری آمادگی دفاعی
http://rahianenoor.com/	ستاد مرکزی راهیان نور کشور
www.tebyan.net/	مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان

سپهبد شهید علی صیاد شیرازی

علی صیاد شیرازی در سال ۱۳۲۳ در شهرستان «درگز» استان خراسان رضوی به دنیا آمد. وی دارای تحصیلات دانشگاهی، برخوردار از دانش نظامی برجسته و مهارت‌های رزمی و از فرماندهان ارشد ارتش جمهوری اسلامی ایران بود. صیاد شیرازی در دوران هشت ساله دفاع مقدس از خود رشادت‌های فراوانی به یادگار گذاشت و در عملیات‌های مهمی همچون بیت المقدس (آزادسازی خرمشهر) نقش بسیار مؤثری ایفا کرد. او در سرکوبی تهاجم منافقین به خاک کشورمان که پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل رخ داد، نقش تعیین‌کننده‌ای داشت. سرانجام در ۲۱ فروردین سال ۱۳۷۸ هنگام خروج از منزل، توسط عناصر تروریست منافقین موسوم به سازمان مجاهدین خلق به شهادت رسید و روح بزرگش به ملکوت اعلیٰ پیوست.

مسلان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظراصلاحی خود را در باره مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴/۱۵۸۷۵ - گروه دسی مربوط و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفتر تالیف کتاب های دسی عمومی و متوسط نظری